

Міхась ЛЫНЬКОУ

ПАД СОНЦАМ ІНДЫІ

НАШЫ ДАРАГІЯ ГОСЦІ

Гастролі балгарскіх артыстаў

Мы не можам абмісціць маўчаннем пра індыйскіх умельцаў у шматлікіх раёнах. Тысячы і тысячы людзей займаюцца вырабам тканін, высокамастацкай вышывай золатам, сярэбранам і мохам, узорнай чаканкай на бронзе, медзі і латуні, разьбярствам па косці, дрэву і каменю, апрацоўкай індыйскіх самалітаў і іншых ювелірных работамі. Шмат якія з гэтых вырабаў з'яўляюцца сапраўднымі шэдэўрамі мастацтва і гавораць аб таленавітасці народа, аб яго высокіх эстэтычных і высокародным мастацкім гусце.

Усе гэтыя прыгожыя, усё гэтыя элементы характа, якія арганічна звязаны з жыццём і побытам народа, яго багатай мастацкай творчасцю, яго духоўны свет і засталіся тым азіям, да чаго не магла дацягнуцца прынятая лапа англійскіх каланізатараў. Нездарма на стагоддзі каланіяльнага прыгнёту, нягледзячы на лютую грабежніцкую палітыку захопнікаў, народ захаван і развіўся далей сваёй самабытнай культуры, сваё жывое творчае слова, сваё мастацтва.

У рэспубліканскіх установах, цэнтральных і мясцовых, асноўнай дзяржаўнай мовай фактычна з'яўляецца англійская. Прычына гэтага ў тым, што ў школах пры англійцах, асабліва ў сярэдніх і вышэйшых, усё навучанне праводзілася на англійскай мове. Англічане ігнаравалі мясцовыя мовы, нават такія найбольш папулярныя, як хіндзі, урду, бенгальская і іншыя. Ужо робіцца першыя спробы пераходу на родную мову. На Украіне папулярны праект у 1965 годзе пачаць адукацыю поўна пераход усіх рэспубліканскіх устаноў на азіямую дзяржаўную мову хіндзі.

Каланіялізм паклаў свой адбітак на планіроўку гарадоў. Амаўсе буйнейшыя гарады, як Бангбей, Мадрас, Калькута і іншыя, разкаціліся на дзве часткі — еўрапейскую і азіямую. Еўрапейская частка звычайна вылучалася прыгожымі, узрулівымі дамамі, добраапараванымі шырокімі вуліцамі і плошчамі. Яна і развіваецца, як правіла, у лепшы, найбольш зручных і жыццёвых месцах. Зусім адваротны выгляд мае азіямая частка гарада. Тут цената, лабірынт вузкіх брудных вуліц, страшная антысанітарыя. Так-жа разкаціліся і Новае Дэлій ад Старага Дэлій (які называецца яшчэ Шахджанабадом), хваля стаіць яны побач і па сутнасці завуляцца адзін з другім. На крывых і вузкіх вулічках і завулаках Старага Дэлій часам цяжка развінуцца двум арбам. Не

мычэнне каровы, якая меланхаалічна перабіраецца праз вуліцу, крыва і сваркі гаспадароў, — і вы ўявіце карціну старадаўняй вуліцы. Тут-жа, прылажніцка дзе-небудзь на прылажку або ў пачыне паміж крамамі, спяць адпачываючы людзі. А на вайсковых ускарнах вы сустрэце звычайна змялікі, халуныны з фанеры, з бамбуку, абцягненага рагожамі, старымі мяшкамі, кавалкамі іржавай бляхі. Сотні і сотні людзей не маюць і гэтых прытулкаў. На пачах вы можаце ўбачыць, як бяздомныя людзі, часам цалымі сем'ямі, спяць на зямлі пад сценамі агарожы, на тратуарах, у парках і скверах.

Гэта ўсё цяжкія сляды каланіялізма, якія яшчэ не перададзены да канца індыйскім народам. Гэтыя сляды відаць і ў будаўніцтвах, малых і буйных. Мы назіралі за пабудовай некалькіх шмапаварных дамоў. Мы не бачылі ніводнага па'ёмнага крана, ніводнага нават больш простага механізма. Азіямі інструментамі, якімі карысталіся рабочыя, былі звычайныя кетмень і пачепныя кошыкі. Кетменем накопвалі зямлю ў кошыкі. На галовах пераносілі цеглу, вапну, каменне, цемент, траўні. На галовах пераносіліся і арматурнае жалеза, каменныя пліты, асобныя металічныя дэталі. Высокае рыштыванне складалася з бамбуковых жардэн, звязаных звычайнымі вярочкамі. Націсам у гэтых рыштываннях, на якіх хадзілі рабочыя, былі хісткае пучкі тонкіх бамбуковых сцябілі. Мармуровыя пліты пад падоў і аблітоўкі спен шліфаваліся і паліраваліся ўручную. Бетонную кладку рабочыя палівалі вадою з буржуйкоў, якія прынеслі на сабе з вадзіма. На будаўніцтве працавалі і жанчыны. Некаторыя з іх былі з малымі дзецьмі. Маці працавалі, а дзеці поркаліся тут-жа, на сонцапекі, на зямлі, на будаўнічым смеці, бо зліцаных салод або іслыя няма і ў паміне.

Многія з рабочых тут-жа і навалялі, прылажніцка пад сценамі і захінуліся ся ў рознае выязе. Ранішэй самі рыхтавалі і бедны сяджанак, п'янілі танюсенькія — да прыкрасці — алішкі, забуралі іх перцам, запівалі вадою і становіліся на працу.

Усё, што мы назіралі, здавалася нам і поўна сэрцы вострым болям да нас людзей, за іх цяжкае жыццё, за ўсё тое горкае і сумнае, пра што людзі нашай савецкай зямлі забыліся даўным-даўно.

Нашымі думкамі мы абмяняваліся і з некаторымі індыйцамі. Яны з болей адказвалі нам:

— А што вы загадаеце нам рабіць? Механізмаў сапраўды ў нас няма. Акуль ім пакуль што быць, калі ў нас сотні і тысячы неадкладных патрб, калі багата што даводзіцца пачынаць нанова, на новым месцы і, як бачыце, амаль што голымі рукамі? Пачакайце, і мы станем як след на ногі, будучы і ў нас механізм, будзе ў нас усё, што ёсць ужо ў добрых людзей, якія раней нас развіталі са сваім праклятым мінулым.

Мы шчыра верым, што гэтыя спадзяванні індыйцаў сапраўдзяцца.

Усё сем год прайшло, як скінулі яны са сваіх плеч нявольніцкае ярмо каланіялізма. Багата зроблена народам і Украім Індыі па ліквідацыі каланіяльнай спадчыны. Будуюцца новыя фабрыкі і заводы. З дапамогай Савецкага Саюза індыйцы будуць буйнейшы металургічны камбінат. Прымаюцца заходы да рашучага ўздыму сельскай гаспадаркі, якой перашаджаюць і спадчына каланіялізма, і перажыты старай феадалізма. Будуцца новыя школы і бальніцы. Распаўсюджаюцца і ажыццяўляюцца планы ўздыму народнай гаспадаркі. Індцы робяць гераічныя намаганні, каб хутчэй падняць узровень жыцця, які быў-бы дастойны вялікага і слаўнага індыйскага народа.

Эпохай Вялікіх Маголаў. Да гэтых помнікаў трэба аднесці вялікую саборную мячэць, а таксама мячэці-грабніцы імператара Хумаюна і Сафар Жанага.

Знаёмчыся з гэтымі выдатнымі архітэктурнымі помнікамі даўнага мінулага, адзіляючыся багаччу і мастацтву іх упрыгожвання, не забываючы на тое, што кожны камень гэтых будынкаў, кожны амысловы ўзор з самацвэтамі пралях крываю і потам тысяч і тысяч нявольніцка-будаўнікоў. Гэта-ж яны літаральна ўласнымі рукамі паіравалі і шліфавалі мармуровыя пліты, надрываліся, пераносічы вялізныя каменні, страчалі зрок на разойрэнных, палобных на ювелірныя, работах. І сама эпоха, у якую ствараліся гэтыя помнікі, была крывавай. Гэта была гадзі супастанальных войнаў і набегаў, калі цэлыя тэрыторыі ператвараліся часам у мёртвыя пустыні. Ды і прыход да ўлады амаль што кожнага імператара з Вялікіх Маголаў суправаджаўся звычайна патакмі крыві. У якасці прыкладу можна прынесці Аўрангзеба. Каб прысцілі да ўлады, ён паслаў шэраг пачынаўся ў турму свайго бацьку, імператара Шах-Джахана. А каб пазбавіцца ад зазішніх прэтэнзій на захоплены трон, пажару смерцю ўсіх сваіх братоў. А калі загінула людзей, якія супраціўляліся гвалтоўнаму аўтаматыванню, яго правозілі ў краіне гэтыя крывыя дэспаты!

З сярэдневяковых помнікаў, якія маюць навуковае і гістарычнае значэнне, асабліва цікавым з'яўляецца абсерваторыя — палы комплекс розных каменных, у большасці мармуровых будаўняў, спецыяльна прызначаных для вымячэння часу, дая назірання за рухам сонца, планеты і зорак.

Ёсць у Дэлій архітэктурныя помнікі і больш ранняга часу. Да іх можна аднесці Вароты Ала-ад-дына Хідэя, пабудаваныя ў пачатку XIV стагоддзя. У ваколі-

цах Дэлій знаходзіцца слаўны мінарэт Кутб-Мінар. Гэта прыгожыя вежа, пабудаваная з чырвонага пясчанику, мае вышыню больш 72 метраў. Вежа я-бы складалася з вертыкальных пучкоў-граней, пучкоў-граней і востракутных, і апылася на розных вышынях выражанымі па каменю надпісамі. Каля чатырохсот ступенек унутры вежы выйдзе на самы верх. З дэсціцы ёсць выходы і на калыцывыя балконы, адкуль наведвальніку ажыццяўляюцца шырокія краівыя мясцовага наваколя. Пабудавана вежа ў канцы XII стагоддзя.

Побач з Кутб-Мінарам знаходзіцца руіны мячэці Куўбат-эль-Іслам. На яе дзверы стаіць арыгінальны помнік, старэйшы за Кутб-Мінар на сем ці на дзевяць стагоддзяў. Гэта невясомы, прыблізна метраў пяці, круглы жалезны слуп, увянчаны капіталю. Маржучы, што гэты помнік усталяваны прыблізна паміж трыццю стагоддзем і пачаткам пятага. З гэтым помнікам звязаны розныя паданні. У выхадня і святочныя дні можна назіраць, як шматлікія наведвальнікі гэтых малалічых мясцін спрабуюць абысць старажытны жалезны слуп. Кажуць, паводле паданняў, што чалавеку, якому ўдасца абысць, ахапіць рукамі гэты помнік, будзе спадарожнічаць ішчэ ў жыцці. Такіх шчасліваў, аднак, мы не бачылі на той прастай прычыне, што слуп гэты даволі такі тэставаты.

У самым горадзе Дэлій ёсць адзін помнік, які адносіцца да III стагоддзя да нашай эры. Гэта каменная калона Апокі. Уладары даўнага мінулага пісалі на такіх калонах свае законы і ўказы.

Непадалёку ад гэтага помніка, паблізу ракі Джамні, знаходзіцца Раджот—месца, якое мае шырокую папулярнасць у народе. Тут у 1948 годзе адбылася крамявая выдатнага грамадскага і палітычнага дзеяча індыйскага народа Махатмы Гандзі, якая індыйцы называюць айём свайго жыцця. Месца крамяці—шырокае, агароджаная палюшка, пасяродзіне якой узвышаецца квадратная бетонная пліта, заўбоды ўпрыгожана шматлікімі вінкамі і гірляндамі з жывых кветак. Нягледзячы на тое, наведвальнікі гаворыць аб выключнай павзе індыйцаў да памці слаўнага чалавека, які адграту выключную ролю ў нацыянальна-вызваленчай барацьбе народа супраць англійскай захавніцкай. Каб зразумець сапраўдную ролю Гандзі ў гэтай барацьбе, трэба быць добра знаёмым са слаўнай гісторыяй народа, а ўсім асабліва і яго жыццям, яго побыту, а галоўнае—з яго духоўным светам, з яго філасофіяй і рэлігіяй, з усімі яго пшматваковымі звычкамі і традыцыямі.

Мы расказалі аб старажытных будынках і помніках і найбольш папулярных мясцінах індыйскай сталіцы. Сярод збудаванняў больш пазнейшага і цяперашняга часу, акрамя будынкаў ураду, вылучаюцца чыгуначны вакзал, індусіцкі храм Бірла, усеіндыйская радзістанцыя, будынак нацыянальнай фізічнай лабараторыі, будынак асобных жалезаў і іншыя.

У рэчне старага горада размешчаны Дэлійскі ўніверсітэт. Тут навучалася ў мінулым акадэмічным годзе больш васьціцца тысяч студэнтаў, з іх каля трох а паловінай тысяч студэнтаў. Асноўныя факультэты: гуманітарных, натуральных, вярдычных, медыцынскіх навук, факультэты адукацыі (педагагічны), сельскай і лесной гаспадаркі, сацыяльных навук і тэхналогіі.

Факультэт гуманітарных навук мае аддзяленні філасофіі, гісторыі, біялагічных, палітычных навук і студыю афрыканазнаўства. Акрамя гэтага, факультэт мае аддзяленні розных моў: англійскай, санскрыцкай, бенгальскай, хіндзі, арабскай, перскай і рускай. Ёсць яшчэ курсы нямецкай і італьянскай моў.

Мы былі на ўніверсітэце на вечары студэнцкай мастацкай самадзейнасці. Юнакі і дзяўчаты выконвалі розныя народныя танцы, спявалі, дэкламавалі на розных мовах, знаёмілі нас з народнай музыкай. Мы гаварылі са студэнтамі, якія вывучаюць рускую мову. Многія з іх даволі свабодна гаварылі на яшчэ мове, распачыталі аб апошніх навінках літаратуры, аб студэнцкім жыцці ў нашай краіне. Бадай што жоны з іх дзваліся з намі сваёй запаветнай марай: калі-небудзь павінаць у Маскву, на свае вочы пабачыць жыццё савецкіх людзей.

Нам даводзілася сустракацца з рознымі групамі індыйскіх моладзі — студэнтамі, рабочымі, малымі вучачнымі, тэхнікамі, канструктарамі і г. д. Гэта адданыя патрыёты свайго радзімы, якія глыбока ненавідзяць шматлікія ішчэ перажыткі каланіялізма і жадаюць як мага хутчэй пазбавіцца іх.

Трэба было бачыць, з якім энтузіязмам паказвалі нам малодыя тэхнікі і вынаходцы вынікі сваёй працы на прамаслоў і сельскагаспадарчай выстаўцы ў Дэлій. Тут і новыя спосабы вырабу пратаніаў, і новыя віды палешаных перакрываўчых шасейных дарог і розныя ўдасканаленні ў тых ці іншых галінах вытворчасці. З вялікім захапленнем паказвалі нам малоды радцыяналізатар свой праект палешанай арбы, якая з'яўляецца пакуль што асноўным транспартным сродкам на грунтавых дарогах Індыі.

— Вы не адзіліліся, — гаварыў ён нам, — што я заняўся іменна арбай. Вы зразумееце мяне, калі прыгадаеце, што ў нашай рэспубліцы толькі-толькі пачынае разгортвацца свая ўласная аўтамобільная вытворчасць. Грунт-ж перавозіць па арбах і гэты транспарт такі-ж, якім быў ён сотні і сотні гадоў таму назад.

Сапраўды, індыйскае арба (ды, відаць, і ўсе арбы ў другіх краінах)—назвычайна цяжкае, непазаворатнае збудаванне. Каб палігнаць яе нават пустой, патрэбны немалыя намаганні буйвалаў. Вялізныя колы, збітыя з тоўстых дошчак, сця-так трымаюцца на грубаў вёсі. Дышалі, драбі-

ны зроблены ледзь не з цэлых барвенняў. Уражанне такое, што ва такім возе лепш славоў ваіць, чым перавозіць людзей і грузы. І вось малоды радцыяналізатар значна аблегчыў арбу, надаў ёй больш прыемны выгляд і нават заахвочыў яе арыгінальнымі бамбукавымі рысорамі. Можна з нашага пункту гледжання гэта і не такая ўжо вялікая справа, але ў індыйскіх умовах любая такая справа мае важнае значэнне ў народнай гаспадарцы.

У горадзе Дэлій няма якіх-небудзь буйных індустрыяльных прадпрыемстваў. Тут развіты пазасобныя галіны лёгкай прамысловасці: швейнай, аўтовай, харчовай, папіграфічнай, бавоўнянай і інш.

Апісанне індыйскай гарадской вуліцы і заняткаў яе жыхароў не будзе поўным, калі не спыніцца яшчэ на адной групе людзей, якія на сваіх прафесіях выдзюць вандроўны вобраз жыцця. Гэтых людзей сустрэцеце вы і ў горадзе, і ў вёсцы, і на басконных індыйскіх дарогах. Вось, паводзі ідзе з нахірым сваім інструментам выдзючы пуралічкі. Нацхнуўшы кліента, усладжаецца з ім проста пад сцяной, або на свабодным прылажку ці зручным ганку. Глядзіш — і спрытная брытва, нясперна пабіскаючы на сонцы, наводзіць глянец на бараду кліента. Магчыма, брытва крыва і тупавата, але што значыць некаторыя пуралічкі ў параўнанні з прыемнай гуртаркай, якая так захаляе абодвух і толькі часам прынымаецца на якую хвіліну, каб зашчыне жыццём жэстамі — імі-ж трэба падабляць гуртары — не нарабіць якой шкоды кліенту. А ўжо зашчынае другія і сядзіцца побач. Яшчэ колькі хвілін, і дасціпны дуралічкі намальвае шчырку другому кліенту, які таксама пакалаў нарэсці красу на сваю бараду.

Тут-жа непадалёк, дзе-небудзь над літарным слупом, вялікае сядзіць на кушкінах сівалосыяе выдзючы доктар. Перад ім на поспіцы расцялаем шматлікія сцяпкі з лекамі, мікстурамі, прысраннямі і ўсялякай іншай «фармакалеяй». Аммервае, прадае, дае кансультацыі. І ўсё гэта робіць з такім велічым выгладам, што ўсумніцца ў яго лека было-б проста азначэнствам.

А тым часам на вуліцы раздаюцца выкрыкі:

— Каму вушы? Каму вушы?

Вы і не разберыцеся спачатку, што і да чаго. Але новы выкрык: «Каму вушы задымля?» — усюсць паўную аяснасць. Вы бачыце яшчэ аднаго прадстаўніка «медычнай прафесіі» — вулічнага вухара, вухавэрта. Знаходзіцца кліенты і для яго.

Трапляюцца прадстаўнікі і іншых прафесій. Вось паіху завіруе срод людзей смуглы вёрты чалавек з белаю чалмой на галаве, з невялікай скрынкай на багачніку вельасіце. Натрапаваным вокан ён праінае натоўп. І раптам бачыш, на ўсе педаль сваёй машыны, імкліва кідаецца ў бок. Яшчэ хвіліна, і які-небудзь прахожы ўжо «ўзяты на абардаж». Чалавек зышоў свайго кліента. Ужо вураць ціхая гуртарка, настойлівыя ўгаворы:

— Бог найвышэйшы сведка! Сведкі — людзі... Не падмаю... Не падмаю... Усю праду кажу: алгаду імені білізкі, знаёмых. Вулучна сваю як на даюні ўбачыш!

Яшчэ вагаецца прахожы, але ўжо ліньня сапсыжка на бага-сведку і шчырае жаданне пазнаёміцца са свай будучыняй робіць сваё — здаецца чалавек.

— Гадай... — шопчучы бягучна яго вусны, а вочы бяліца сустрача з праніклівым позіркам вялікага астралага, кіраманта і мага, які называе сабе прадстаўнікі гэтай прафесіі. Ён ужо аддае каманды:

— Рупію дай! Гэта за працу.

Рупія пакарна перасяляецца з кішэні ў кішаню.

— Ішпер дастань яшчэ рупію. Не бойся, гэта не для мяне. Трымай яе моцна ў жмені, глядзі, каб не выпала... Бог сведка, што так лепей... Ішпер на табе паперку. Бачыш, яна чыстая. Трымай яе ў другой руце, моцна трымай, потым пачынай...

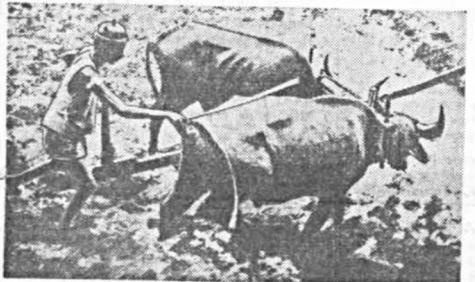
Пачынаюцца «магічныя» маніпуляцыі. Тут і шпаты-заклінанні, і шматлікія позіркы на чыстыя індыйскія нябёсы, і таемныя пасы рукамі. Праходзіць хвіліна, другая, пятая... Кліент канчаткова зачараваны.

— Ну! — рэзка ўсклікае маг. — Глядзі ішпер у сваю паперку!

Кліент расцінае кулак, і на яго твары наступова распісваецца ўсмешка шчырага захаплення: на чыстай дагатуў паперцы «судадзейна» з'явіліся іменны яго білізкі і знаёмых.

— Бачыш — бог сведка — алгаду! Ждаю ўсялякай поспехуў, былай! — і спрытны маг імкліва знікае а натоўпе на сваім вельасіце.

Зачараваны кліент правозіць яго шчаслівым позіркам. Урэшце ён успамінае пра свой другі кулак, навоў расцінае яго і адзіляецца яшчэ больш: рупія, якую ён так моцна сціскаў у жмені, нібы растала. Чалавек ужо крыва турбуецца азіраецца навакол сабе, глядзіць на зямлю — а ці не выпала са жмені тая няшчасная рупія. Не, нідзе няма, бясслэдна знікла манета. (Працяг будзе)

На палыхых работах

лёгка прабірацца і на галоўнай вуліцы Чандычкі, на якой ад раўніцы і да позыняй ночы стаіць судавыя гармітар. Дзіву даецца, як удаецца прадзірацца старынам трамваю праз натоўпы людзей, якія тут-жа жыюць, тут-жа працуюць у шматлікіх мастацкіх, гандлявочы і невялікіх магазінах і крамах, а то і проста на вуліцы, раскладваючы свае тавары на вышчарбленых тратуарах з бруку, напат на трамвайных рыхках. Траўмай не так ужо часта ходзіць, каб быць вялікай перашкодай заняткам сіврай чалавеку... Дадзіце да гэтага галасы жабракоў і калек, мітусіліў рух рыцкаў, парыванне, гружанні арбаў, перавоз малаткоў у чаканшчыкаў, удары званоў у малельных, задумлівае

У горадзе Дэлій, як і ў іншых індыйскіх гарадах, ёсць багата старажытных помнікаў. У першую чаргу да іх трэба аднесці Чырвоны Форт, які быў пабудаваны ў 1644 годзе адным з Вялікіх Маголаў, імператарам Шах-Джаханам. Гэта цэлы ансамбль розных збудаванняў, ажуржаных высокай краснай сцяной. Да 1857 года ён з'яўляўся галоўнай рэзідэнцыяй дэйскай імператары, а пасля быў красціцца і штаб-кватэрай войск англійскіх каланізатараў. Сваю назву форт атрымаў ад чырвонага пясчанику, з якога ён пабудаваны.

У Чырвоным Форце багата парадных залаў, якія мелі ў свой час розныя прызначэнні. Сярод іх тронная зала, імператарская прыёмная (так званы зал Паралы), каралеўскія купальні і іншыя. Усе гэтыя апартаменты адзіляюць наведвальнікі той шаснай раскошай, якую дазвалялі сабе былыя азіямскія дэспаты. У залах інкруставаныя мармуровыя падлогі. Спены — той-жа мармур, інкруставаны чорным каменем, сярэбранам і золатам, і нагадваюць часам сацыяльныя карункі. У адной з залаў стоў зроблена з чыстага сярэбра, упрыгожанага самацвэтамі. Глядзіш на ўсё гэта і адзіляецца ў першую чаргу таму невялікаму майстарству тысяч і тысяч бязлічальных умельцаў, якія больш трох стагоддзяў таму назавіралі па каменю гэтыя складаныя арнаменты, без сташкоў, без дакладнага інструменту рабілі філіграннае каменныя рашоткі, дзівосны інкруставаны, незвычайныя жалонны, пілястры, аркі, лэгія ажурныя столы.

Тут-жа, у Чырвоным Форце, знаходзіцца Парлава мячэць, пабудаваная ў семнаццатым стагоддзі імператарам Аўрангзебам спецыяльна для прыдворных жанчын. Ёсць у Дэлій і другія помнікі звязаныя з Працяг. Пачатак у нумары за 26 студзеня г. г.

Маскоўскага ўніверсітэта. Затым яны з поспехам выступалі ў дамах культуры «Метрабуд», авіяшчына і энергетычнага інстытутаў. Сваю творчасць яны паказалі таксама ў Доме вучоных на вечары сустраччы навуковых дзеячоў краіны са студэнтамі Масквы.

Студэнты політэхнічнага інстытута атрымалі яшчэ рад запраранняў. Іх камітэты абдуваўца ў Доме культуры Маскоўскага ўніверсітэта на Ленінскіх прых, дзе збірацца студэнты 15 ВНУ краіны, на аўто воле Імя Лявона, Акадэміі імя Жуўкоўска, Алошні кавіятр намен на студэнцкім бал-у Памяці спорту ў Лузіжках.

Масквінцы арганізавалі для гэтай экскурсіі. Не чапе пабылі ў Арузічын паліце Крэмыя, у радзіме зялё.

Маскоўскага ўніверсітэта. Затым яны з поспехам выступалі ў дамах культуры «Метрабуд», авіяшчына і энергетычнага інстытутаў. Сваю творчасць яны паказалі таксама ў Доме вучоных на вечары сустраччы навуковых дзеячоў краіны са студэнтамі Масквы.

Студэнты політэхнічнага інстытута атрымалі яшчэ рад запраранняў. Іх камітэты абдуваўца ў Доме культуры Маскоўскага ўніверсітэта на Ленінскіх прых, дзе збірацца студэнты 15 ВНУ краіны, на аўто воле Імя Лявона, Акадэміі імя Жуўкоўска, Алошні кавіятр намен на студэнцкім бал-у Памяці спорту ў Лузіжках.

Масквінцы арганізавалі для гэтай экскурсіі. Не чапе пабылі ў Арузічын паліце Крэмыя, у радзіме зялё.

Маскоўскага ўніверсітэта. Затым яны з поспехам выступалі ў дамах культуры «Метрабуд», авіяшчына і энергетычнага інстытутаў. Сваю творчасць яны паказалі таксама ў Доме вучоных на вечары сустраччы навуковых дзеячоў краіны са студэнтамі Масквы.

Студэнты політэхнічнага інстытута атрымалі яшчэ рад запраранняў. Іх камітэты абдуваўца ў Доме культуры Маскоўскага ўніверсітэта на Ленінскіх прых, дзе збірацца студэнты 15 ВНУ краіны, на аўто воле Імя Лявона, Акадэміі імя Жуўкоўска, Алошні кавіятр намен на студэнцкім бал-у Памяці спорту ў Лузіжках.

Масквінцы арганізавалі для гэтай экскурсіі. Не чапе пабылі ў Арузічын паліце Крэмыя, у радзіме зялё.

Маскоўскага ўніверсітэта. Затым яны з поспехам выступалі ў дамах культуры «Метрабуд», авіяшчына і энергетычнага інстытутаў. Сваю творчасць яны паказалі таксама ў Доме вучоных на вечары сустраччы навуковых дзеячоў краіны са студэнтамі Масквы.

Студэнты політэхнічнага інстытута атрымалі яшчэ рад запраранняў. Іх камітэты абдуваўца ў Доме культуры Маскоўскага ўніверсітэта на Ленінскіх прых, дзе збірацца студэнты 15 ВНУ краіны, на аўто воле Імя Лявона, Акадэміі імя Жуўкоўска, Алошні кавіятр намен на студэнцкім бал-у Памяці спорту ў Лузіжках.

Масквінцы арганізавалі для гэтай экскурсіі. Не чапе пабылі ў Арузічын паліце Крэмыя, у радзіме зялё.

Мінскія студэнты выступаюць у Маскве

У Маскве госціць вялікая група студэнтаў Беларускага політэхнічнага інстытута. Гэта ўдзельнікі мастацкай самадзейнасці навучальных устаноў, якія атрымалі запраранне прыехаць на канікулы ў сталіцу. Выступленні мінскіх студэнтаў ужо адбыліся ў рэдакцыі клубу, Масквы. Першы каніятр аркестр народных інструментаў і танцавальная група інстытута далі ў клубе студэнцкага гарадка

Новыя клубы

У калгасе Чырыкаўскага раёна Магілёўскай вобласці толькі ў мінулым годзе адкрыты восем калгасных клубоў. Два прасторных клубы пабудаваны ў сельгасарцелі «Крайна Саветаў». У клубе калгаса імя Сталіна Вепрыскага сельсавета глядзельная зала разлічана больш чым на 500 месц. Тут размясцілася бібліятэка,

Цікавыя вечары

Вялікую работу па культурнаму абслугоўванню насельніцтва правозіць клуб завада «Гомсельмаш». Тут чытаюцца лекцыі на палітычныя і навуковыя тэмы, дэманструюцца кінофільмы, арганізуюцца канцэрты мастацкай самадзейнасці. Актывна працуюць у клубе ўдзельнікі мастацкай самадзейнасці завада Міхалі Івазік, Уладзімір Шараметаў, Антанія Івазік, Леў Івашы і многія іншыя.

НАВІНЫ ЛІТАРАТУРЫ І МАСТАЦТВА ЗА РУБЯЖОМ

КІТАЙ
Выбраныя творы Максіма Горкага ў пяці тамах выходзіць у выдавецтве «Народны літаратура». У пяцітомніку будуць змяшчаны раманы «Маті», «Казкі аб Італіі», «Дзяцінства», «Мас ўніверсітэту» і іншыя творы пісьменніка.

ПОЛЬШЧА
«Кнігі дваццацігоддзя» — так будзе называцца новая кніжная серыя выдвецтва «Нічэльнік». Яна ажыцвяляецца раманам Бруно Ясенскага «Я палю Парыж». У серыі выдзюць таксама творы Ваньковіча, Баўшэўскай і іншых польскіх пісьменнікаў.

ГЕРМАНСКАЯ ДЭМАКРАТЫЧНАЯ РЭСПУБЛІКА
Прэм'ера п'есы Бертольда Брэхта «Жыццё Галілея» адбылася ў Берлінскім тэатры яшчэ ў 1938 годзе, калі ён знаходзіўся ў эміграцыі ў Злучаных Штатах Амерыкі. Газета «Ды вэльт» пісала аб гэтым п'есе: «Гэты вечар у тэатры Брэхта быў перадзільнай вядучай хвалюючай. Брэхт да сямей смерці працаваў над пастаноўкай сваёй сапраўды найлепшай рэчы. Эрых Энгельс... завяршыў пераправу працу». У галоўнай ролі выступала таленавіты артыст Эрнст Буш.

ФРАНЦЫЯ
«Рандэву ішаземнаў» — так называюць апошні аповесць вядомай французскай пісьменніцы Эльзы Трыале. Герой твора — польскі эмігрант часоў другой сусветнай вайны, іспанскі рэспубліканец, які вымушаны быў кінуць радзіму, ратуючыся да Францыі.

Рэдакцыйны рэдактар Мікола ТКАЧОУ.
Галоўны рэдактар: Заір АЗГ'УР. Аляксандр БУТАКОУ, Кастусь ПЕТРО ПРЫХОДЗЬКА, Раман САБАЛЕНКА (намеснік галоўнага рэдактара), ШАРАХОУСКІ, Іван ШАЦІЛА, Рыгор ШЫРМА.